

ת"א 20-02-31258

דיון בדלתיים סגורות
ובצו איסור פרסום

בבית המשפט המחוזי חיפה
בפני כבוד השופטת ישראלה קראי- גירון
קבוע לק"מ ליום 12.10.20 בשעה 10:30

בעניין שבין:

התובעת:

פלונית
ע"י ב"כ עו"ד יואב בלומוביץ ואח'
מרח' דרך העצמאות 84 חיפה 33034
ת"ד 34285
טל': 04-8553320, פקס: 0775603089

- נ ג ד -

הנתבעת:

1. הרשות השופטת
 2. מדינת ישראל – משטרת ישראל, המשרד לביטחון פנים
 3. מדינת ישראל – פרקליטות המדינה, משרד המשפטים
 4. מדינת ישראל - הרשות לניירות ערך
- ע"י פרקליטות מחוז חיפה - אזרחי
שד' פל"ים 15 א 3309519
ת"ד 550, חיפה 3100401
טל': 073-3921400, פקס: 04-8634011

Commented [AF1]: ממש טכני אבל המדינה היא אחת – למה לציין מספור לכאורה של 4 נתבעות?

Commented [DP2R1]: אך המדינה היא אחת אבל אנחנו מוגבלים לנוסח הכותרת בכתב התביעה כל עוד לא התובעת לא תיקנה אותה

בקשה מטעם המדינה לעיכוב הליכים

בית המשפט הנכבד מתבקש בזאת להורות על עיכוב ההליכים בתביעה שבכותרת, וזאת עד לסיום הליך הבאת הראיות, או עד לסיום הליך הבאת הראיות בפרשת 400, לפי המוקדם-בת"פ 67104-01 מדינת ישראל נ' בנימין נתניהו ואח' המתנהל בפני הרכב בבית המשפט המחוזי בירושלים, במסגרתו הואשמו הנאשמים, בין היתר, בעבירות שוחד, מרמה והפרת אמונים, בשלוש פרשות שונות המוכרות לציבור כ"פרשת 1000", "פרשת 2000" ו"פרשת 4000" (להלן: "ההליך הפלילי"). זאת, מהטעמים שיפורטו להלן.

Commented [AF3]: מתלבטת בהגשרת העיתוי עד מתי אנחנו מבקשים את העיכוב. ראשית, הרלוונטיות לתיק שלנו הינה רק לפרשת 4000. אם למשל יחליטו להקדים ולשמוע את הראיות ביחס לפרשה זו בנפרד – אין סיבה להמשיך לעכב את הדיון כאן ביחס לפרשות 1000 ו-2000 שנית,

בקשה זו מוגשת על דעתו ובאישורו של היועץ המשפטי לממשלה, הסבור כי יש לעכב את הליכי בירור התובענה מהמטעמים שיפורטו להלן. הנובעים מהאיינטרס הציבורי הרחב.

Commented [AF4]: זה ביטוי מאד עמום. כך נוסחו הדברים בבקשה שהוגשה בת"א? אני הייתי כותבת – "מהטעמים שיפורטו בבקשה להלן"

ואלה נימוקי הבקשה:

א. פתח דבר

1. עניינו של ההליך דגן בתובענה אשר הוגשה ביום 12.2.20 על ידי התובעת, הטוענת לנזקים שנגרמו לה כביכול בשל הליכי החקירה שנערכו במסגרת חקירת פרשת 4000. כלל זה טוענת התובעת כי נגרמו לה נזקים בשל צו חיפוש שיפוטי שהוצא לחיפוש בדירתה; בשל אופי ביצוע החיפוש בדירה; בשל אופן גביית הודעתה בתחנת המשטרה; בשל חיוב התובעת, כביכול, להתפטר מעבודתה; בשל אי-מניעת חשיפת עדותה ועוד, הכל במסגרת חקירת המשטרה בפרשת 4000.

כבר יאמר כי התשתית העובדתית בתביעה נשענת-קשורה בקשר בל ינתק להליך הפלילי במסגרת פרשה 4000 ובכלל זה נסמכת על חומרי חקירה שעומדים ביסוד פיההליך הפלילי, עדי תביעה בהליך הפלילי, ובעיקר על עדותו של עד המדינה בהליך הפלילי, מר ניר חפץ; גורמי חקירה נוספים המעורבים בפרשת 4000.

Commented [AF5]: למה הכוונה באמירה הזו? האם יש גורמי חקירה נוספים שאינם עדי תביעה? אני חוששת שיבדקו בזכוכית מגדלת כל מילה שנכתבת בבקשה

2. בענין זה יוער כי במסגרת ניהול ההליך הפלילי, לא מן הנמנע כי חלק מהעדים הצפויים להעיד בהליך דגן יזומנו במסגרת ההליך הפלילי כעדים מטעם ההגנה, ובכלל זה התובעת או גורמי חקירה נוספים שאינם עדי תביעה בהליך הפלילי.

2-3. בהליך הפלילי הוגש כתב אישום והתקיימה ביום 24.5.20 ישיבת הקראה.

3-4. לאור העובדה כי ההליך הפלילי מתנהל במקביל לתביעה זו, המדינה מבקשת מבית המשפט הנכבד להורות על עיכוב ההליך האזרחי עד לסיום שלב הבאת הראיות בהליך הפלילי או עד לסיום הבאת הראיות בפרשה 4000 לפי המוקדם.

Commented [AF6]: ראו הערה קודמת.

המדינה טוענת, כפי שיפורט בהרחבה בבקשה זו, כי קיים קשר הדוק בין המסכת העובדתית שעומדת ביסוד המתעוררת במסגרת ההליך הפלילי לזו אשר אמורה לעלות לדיון במסגרת ההליך האזרחי דגן, ומשכך, ניהול שני ההליכים במקביל מקים חשש ממשי לפגיעה בטוהר ההליך הפלילי, וחשש שכתוצאה מכך תגרם פגיעה מוחשית בהליך הפלילי.

4-5. אין צורך להכביר מילים באשר לרגישות ההליך הפלילי ואופיו הציבורי, אשר נובעם לא רק מזהות הצדדים והיקף הגורמים המעורבים בה, אלא גם מהשלכתם הציבורית של הנושאים מושא כתב האישום.

5-6. כפי שיפורט בהמשך, בהליכים אזרחיים נוספים המתנהלים אף הם במקביל להליך הפלילי ובכלל זה לפרשת 4000, עוכבו ההליכים האזרחיים בשל החשש לפגיעה בניהול ההליך הפלילי.

6-7. למען הזהירות בלבד יודגש כי אין בבקשה זו לגרוע בטענה מטענות המדינה הנאמרת, והיא שומרת על מלוא טענותיה וזכויותיה, לרבות טענות סף העומדות לה.

7-8. ההדגשות בבקשה זו אינן במקור- אלא אם יצויין אחרת.

ב. המסגרת הנורמטיבית

8-9. תקנה 152 (א) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984 (להלן גם: "התקנות") קובעת את סמכותו של בית המשפט הדן בעניין אזרחי "לעכב" את ההליך:

"(א) בית המשפט רשאי לדחות את הדיון למועד, למקום ובתנאים שייראו לו, אם היה סבור כי למען הצדק מן הראוי לעשות כן; אך אם התחיל בשמיעת ראיות ימשיך

**בה ברציפות יום יום, עד גמר חקירתם של כל העדים.
זולת אם ראה צורך בדחיה מטעמים מיוחדים שיירשמו".**

9-10. בהתאם להלכה הפסוקה, עצם קיומם של הליך פלילי או של חקירה פלילית, אין בהם כדי להצדיק, כשלעצמם, את עיכוב ההליך האזרחי באותו עניין (רע"א 854/97 לופטין נ' מוניקה תכשיטים בע"מ ("נבו", 30.4.97); רע"א 210/03 Foundation Sansounimaille נ' פרי ("נבו", 8.7.03)).

10-11. יחד עם זאת כפי שנראה להלן, במקרים מתאימים, כאשר הוצג אינטרס משמעותי שהצדיק זאת, עוכב ההליך האזרחי, על מנת למנוע שיבוש ההליך הפלילי ופגיעה בו. על פי ההלכה הפסוקה, לבית המשפט קיימת סמכות שבשיקול דעת לעכב או לדחות למועד מאוחר יותר את הדיון בהליך האזרחי במקרים מסוימים, וזאת על ידי בחינת כל מקרה לגופו (רע"א 356/06 ד"ר באסם חזאן נ' קלאב אין אילת בע"מ).

11-12. כך למשל, ברע"א 2173/05 היועץ המשפטי לממשלה נ' B.G. Assistance Ltd (פורסם בנבו, 13.2.2006, בפסקה 5 לפסק דינו של כבוד הנשיא (השופט דאז) גרוניס), (להלן: "עניין בי. ג'"). התייצב היועץ המשפטי לממשלה להליך האזרחי ועתר לעיכוב הליכים אזרחיים מטעמים הקשורים לקיומו של הליך פלילי מקביל, ובין היתר, עמד על הפער בין המידע המוצג לבית המשפט בהליך הפלילי לבין זה המוצג בהליך האזרחי.

בית המשפט העליון קבע, כי היה מקום לעכב את ההליך האזרחי מחשש לעיוות דין בהליך האזרחי אם לא יעוכב ההליך הפלילי (הגם שבסופו של יום ניתן סעד מעט שונה, אך דומה במהותו). זאת, בין היתר, לאור קיומו של קשר הדוק בין המסכת העובדתית המתעוררת בהליך הפלילי לבין זו שנדונה במסגרת ההליך האזרחי. וכך נקבע שם:

"אכן, הכלל הוא כי קיומו של הליך פלילי אינו מצדיק, כשלעצמו, עיכוב של הליך אזרחי המתנהל באותו עניין (רע"א 854/97 לופטין נ' מוניקה תכשיטים בע"מ (לא פורסם)); רע"א 210/03 Foundation Sansounimaille נ' פרי (לא פורסם)). בדרך כלל המבקש את עיכובו של ההליך האזרחי הינו הנאשם בהליך הפלילי. בעניין דנא שונים הם פני הדברים. מבקש העיכוב איננו הנאשם. נסיבותיו הייחודיות של המקרה דנא הובילו לכלל מסקנה כי עמדתו של היועץ, לפיה ראוי לעכב את ההליך נשוא דיונו עד למתן פסק דין בהליך הפלילי, נכונה היא. אבהיר עתה את טעמי לכך.

עינינו הרואות, כי מדובר במצב דברים יוצא דופן: עניין לנו בתובענה אזרחית המוגשת על ידי חברה אשר באמצעותה, כך על פי הנטען במסגרת הליך פלילי המתנהל במקביל, פעלו הנאשמים כנגד קורבנות העבירות

וביניהם הנתבע. ברי, כי בנסיבות המקרה שלפנינו קיים קשר הדוק בין המסכת העובדתית המתעוררת במסגרת ההליך הפלילי לזו אשר נדונה במסגרת ההליך האזרחי.

12-13 במקרה אחר, הוחלט לעכב גילוי מסמכים בהליך אזרחי עד שתסתיים עדות מסוימת בהליך הפלילי. זאת, כדי למנוע גילוי של חומר חקירה במסגרת ההליך האזרחי ובטרם ניתנה העדות במשפט הפלילי - ראו רע"א 2822/10 עו"ד דגני נ' וינארוך, דינים עליון (150) 240 בפסקה 4 (2010), שם נפסק:

"מתברר, שהמשיב הינו עד תביעה בהליך הפלילי שהוגש נגד המבקש. גילוי של החומר למשיב לפני שיעיד בהליך הפלילי עשוי, כמובן, להיות בעל השלכות מזויות שונות. על כן, ראוי לעכב את מועד הגילוי עד לאחר מתן העדות....דומה, שאין מנוס מלהשהות את ההליך האזרחי, ולו חלקית, עד שהמשיב יעיד בהליך הפלילי."

13-14 עיכוב הליכים אזרחיים נוכח הליכים פליליים במטרה למנוע שיבוש מוכר וידוע בהליכים פליליים בגין עבירות פחות חמורות מהתיק דן, כמו עבירות הנדונות בבית המשפט השלום. כך במ"ת (שלום ת"א) 11-01-11 35835-01 שטנגר נ' מדינת ישראל, דינים שלום (35) 1097 (2011):

"מימים ימימה נהוג כי בתביעות אזרחיות "מקבילות" כאלה, מתייצב היועץ המשפטי לממשלה, בהתאם לטמכותו על פי הפקודה המיוחדת לכך, בבקשת "הקפאת" אותו הליך אזרחי, והכל מטעמים ברורים ומובנים, של מתן "זכות קדימה" להליך הפלילי וה"בכור" על פני אחיו הצעיר - האזרחי, ולו בכדי למנוע שיבוש ההליך הפלילי."

14-15 בעת"מ 14-02-15 31557-02 גלילות מחזור פסולת בע"מ ואח' נ' עיריית רמת השרון ואח', פורסם בנבו (17.6.2014), הגישו שני נאשמים בעבירות שנוגעות להפרת תנאי רישיון, עתירה מנהלית לבית המשפט לעניינים מנהליים בת"א נגד החלטה לבטל את רישיון העסק שבבעלותם, כתוצאה מהפרת תנאי הרישיון. בית המשפט קיבל את עמדת המדינה, אשר היתה משיבה בעתירה המנהלית, כי יש לעכב את בירור העתירה **"עד לקביעת התשתית העובדתית בפרשה דהיינו, עד מתן הכרעת הדין בערכאה הדיונית"**. זאת, בעיקר לאחר שהתברר **"כי השאלות השנויות במחלוקת בשני התיקים קשורות קשר כל ינותק"**. בין היתר, הביא בית המשפט לעניינים מנהליים מדברי בית משפט השלום שדן בתיק הפלילי (אשר דחה בקשה לדחיית דיון בתיק הפלילי עקב הגשת העתירה המנהלית), כדלקמן:

“ עוד התייחס כב' השופט בקר בהחלטתו גם לסוגיית העדים ולייחודו של בית המשפט לעניינים מנהליים אשר ככלל איננו שומע עדים, ולכן מן הראוי שהמסכת העובדתית תידון בפני הערכאה הדיונית:

‘מעבר לכך... הרי שפשיטא בעיני, כי מקום בו מוגש הליך פלילי לו הבכורה בבירור הדין. הדבר נובע לא רק מן הטעם שמדובר בדיני נפשות, אלא גם מטעמים משפטיים - ראייתיים, הקשורים בטוהר המשפט הפלילי... בירור שבהכרח יהא גם עובדתי בפני ערכאה אחרת, יש בו פוטנציאל פגיעה לטוהר ההליך הפלילי.’ אם בעניינים עובדתיים עסקינן, הרי שדומני...שממילא בית משפט לעניינים מנהליים אינו המקום הנכון לברר עניינים עובדתיים, ואדרבא ההפך הוא הנכון. הנאשמים 1³ ‘מאיימים’ בהצעת 100 עדים לבית המשפט, ואכן מדובר באיום כבד משקל, אולם הצרה היא שהבירור העובדתי הכרוך באותם עדים, יהא מספרם אשר יהא, קשור ומתאים לבית המשפט הפלילי עובדתי, ולא לבית המשפט המנהלי.’

בית המשפט לעניינים מנהליים התייחס באותו עניין בין היתר לפסק הדין בעניין בי.גי. וקבע, כי “... לא ניתן להתעלם מפס"ד בעניין B.G. הנ"ל הקובע כי במקרים בהם קיים קשר הדוק בין המסכת העובדתית המתעוררת במסגרת ההליך הפלילי לזו אשר נידונה במסגרת ההליך האזרחי, כפי שארע במקרה שלפנינו ובנסיבות מיוחדות, יש מקום לעכב את ההליך האזרחי”.

[על החלטה זו הוגשה בקשת רשות ערעור שנדחתה בעיקר משום שהדין אינו מאפשר להשיג על החלטת ביניים מסוג זה - בר"מ 4717/14 גלילות מחזור פסולת בע"מ ואח' נ' עיריית רמת השרון ואח' (פורסם בנבו, 4.11.2014)].

15-16 בהחלטת בית המשפט המחוזי בת"א (ת"א) 24201-07-14 י.ב.י.ב. נכסים ואחזקות בע"מ ואח' נ' עזבון המנוח רביקוביץ ואח' (מיום 15.3.18) עוכב הדין לאחר שעלה כי לפחות חמישה מבעלי הדין בתובענה האזרחית צפויים להעיד בהליך הפלילי :

“14. טיעון בעל משקל רב יותר כבר בשלב זה הוא חשש משיבוש ההליך הפלילי ופגיעה בו בשל קידום ההליך האזרחי. כעולה מטיעוני הצדדים, לכל הפחות חמישה מבעלי הדין בתובענה האזרחית צפויים להעיד בהליך הפלילי. קידום ההליך האזרחי, לרבות על דרך של ‘הגשת’ ראיות, קל וחומר – חקירות, קודם לשמיעת העדויות בהליך הפלילי יכול להיות בעל השלכות שונות ובכללן על טוהר ההליך הפלילי. השוו: ע"א 8577/16 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוני – החלטת כב' השופט ג'ובראן מיום

10.1.2017 (מתן סעד זמני בתקופת הערעור כך שהליך אזרחי יעוכב), סע' 13, והחלטת כב' השופט עמית מיום 14.2.2017 ובה המלצתו לעכב את ההליך האזרחי עד לסיום ההליך הפלילי. לסוגייה זו של חשש מפגיעה בהליך הפלילי לא ניתן מענה של ממש בתשובת התובעים. זוהי סוגייה המערבת אינטרס ציבורי משמעותי.

15. בסופו של יום ולאחר מתן הדעת למכלול הנסיבות, אני מוצאת לנכון בשלב זה לעכב את הדיון בתובענה עד לאחר שתסתיים עדותם של בעלי הדין דכאן בהליך הפלילי".

17-16. במסגרת ע"א 8577/16 היועץ המשפטי לממשלה נ' פלוניס (פורסם בנבו, 10.1.2017) הורה בית המשפט העליון ליתן סעד זמני של עיכוב ההליכים האזרחיים לתקופת הערעור, לאחר שהוגשה בקשת היועץ המשפטי לממשלה ולפיה יש לעכב את ההליך האזרחי באותה פרשה לאור החשש לפגיעה בניהול ההליך הפלילי.

באותו מקרה הוגש כתב אישום בעבירות רצח נגד 8 נאשמים ממשפחת פשע. במסגרת החקירה הפלילית באותה פרשה גוייס עד מדינה שלצורך הכשרת היותו עד מדינה נדרש לתת "הצהרת נקיין" בה הצהיר על מכלול מעשיו הפליליים בעבר. במסגרת אותה "הצהרת נקיין" ציין עד המדינה פרטים ביחס לרצח אחר לא מפוענח – וציין כי הרוצח היה קרוב משפחתו בעוד הוא היה נוכח בזירת הרצח ושימש נהג. על בסיס "הודעת הנקיין" הזו, הגישה משפחת קורבן הרצח הלא מפוענח תביעת נזיקין נגד עד המדינה ועזבונו של קרוב המשפחה (שבינתיים נרצח בעצמו), בגין מעורבותם ברצח.

היועמ"ש הגיש לביהמ"ש המחוזי שדן בתביעה הנזיקין שהגישה משפחת הקורבן נגד עד המדינה, במסגרת התייצבותו לפי סעי' 1 לפקודת סדרי הדין (התייצבות היועץ המשפטי לממשלה) [נוסח חדש], בקשה לעיכוב ההליכים האזרחיים מחשש לפגיעה בהליך הפלילי.

בית המשפט המחוזי דחה את בקשת העיכוב, וקבע כי היועמ"ש לא הוכיח כי במקרה הקונקרטי מתקיים החשש לפיו ניהול ההליך האזרחי יביא לפגיעה בהליך הפלילי.

על החלטה זו, הגיש היועץ המשפטי לממשלה ערעור לבית המשפט העליון וכן בקשה לעיכוב ביצוע (שלמעשה היא בקשה למתן סעד זמני לתקופת הערעור).

במסגרת ההחלטה בבקשה הזמנית, נעתר בית המשפט העליון לבקשת הסעד הזמני וקבע:

"בהקשר זה, אני מקבל את עמדת היועץ המשפטי להממשלה לפיה המשך ניהולו של ההליך האזרחי, במקביל לבירור הערעור בפני בית משפט זה, עלול להביא לסיכול הערעור, כמובן זה שבתקופה זו עשוי להיגרם נזק בלתי הפיך להליך הפלילי. אל מול פגיעה אפשרית זו יש להעמיד את האינטרס של התובעים להמשיך ולנהל את ההליך האזרחי אף במהלך התקופה שבה

Formatted: Space After: 12 pt

תלוי ועומד ערעורו של היועץ המשפטי לממשלה על ההחלטה שלא לעכב את ההליכים בהליך האזרחי. בנסיבות העניין, הגעתי לכלל מסקנה כי מכלול השיקולים מצדיק את העדפת עמדת היועץ המשפטי לממשלה, האמון על ההגנה על האינטרס הציבורי הטמון בניהול הליך פלילי תקין. זאת, על אהת כמה וכמה כשמדובר בהליך פלילי מורכב ורגיש".

להשלמת התמונה יצויין כי ערעורו של היועץ המשפטי לממשלה לא נדון לגופו בסופו של דבר, שכן ההליך הפלילי הסתיים בינתיים בעסקת טיעון ולא היה עוד צורך בעיכוב ההליך האזרחי.

17-18. כמו כן, נפנה להחלטה מקיפה שהתקבלה ביום 9.10.2017 בת"צ (מרכז) 31297-01-17 זיצמן נ' ידיעות אחרונות (להלן: "עניין זיצמן"). בעניין זיצמן נדונה בקשת היועץ המשפטי לממשלה לעכב את ההליכים בתובענה ייצוגית, שעניינה בטענה להטעיית קוראי עיתון "ידיעות אחרונות" וזאת עד לסיום החקירה הפלילית המתנהלת בעניין השיחות שהתקיימו בין ארנון (נוגל) מוזס, העורך האחראי בעיתון "ידיעות אחרונות" לבין בנימין (ביבי) נתניהו, ראש הממשלה, וקבלת החלטה אם יוגש כתב אישום (פרשה הידועה כ"תיק 2000").

כבוד השופט י' קינר נעתר לבקשה לעכב את ההליכים בתובענה הייצוגית, בקבעו בין היתר כי אמנם ככלל, קיומו של הליך פלילי אינו מצדיק עיכוב של הליך אזרחי המתנהל באותו עניין, אך תיתכנה נסיבות חריגות שיביאו לעיכוב ההליכים האזרחיים. ניתן לראות את האינטרס הציבורי כשיקול שיש בו כדי להוות, במקרים המתאימים, את הנסיבות החריגות הנדרשות לעיכוב הליך אזרחי בשל קיום הליך פלילי, לרבות חקירה פלילית. מקום בו ניהול התובענה הייצוגית עלול לפגוע בניהול ההליך הפלילי שעניינו אכיפת הדין, אמורה הבכורה להינתן לניהול ההליך הפלילי.

עוד קבע בית המשפט הנכבד, כי בנסיבות התיק (בדומה לענייננו) – כאשר מעמידים את האינטרס הציבורי שבהבטחת ניהול תקין של חקירה פלילית חשובה, רגישה ובעלת השלכות ציבוריות (באופן זהה לענייננו), אל מול האינטרס של ניהול הליך אזרחי ביעילות ובמהירות, וכאשר לא הוצגה כל פגיעה ספציפית שתיגרם עקב העיכוב, יש לעכב את ההליך האזרחי.

בין היתר, נאמר כך:

"לחשש בדבר הפגיעה בניהול התקין של החקירה הפלילית יש להוסיף את רגישותה וחשיבותה ואופיה הציבורי, הן נוכח זהות הגורמים המעורבים בה, והן נוכח ההשלכה הציבורית של הנושאים הנחקרים. משמעות הדבר היא כי יש להוסיף שיקול זה למניין השיקולים התומכים בעיכוב ההליך, שכן דווקא נוכח אותן השלכות ציבוריות, יש להקפיד על הפגת החשש לפגיעה בחקירה אם יימשך ההליך האזרחי במקביל לה".

Commented [AF7]: יש הבדל בין המקרים – עיכוב ההליכים שם ניתן במהלך החקירה הפלילית בעוד שכאן אנו מבקשים לעכב את ההליכים עד לאחר שמיעת הראיות. מענין מדוע בקשו לעכב שם את ההליכים רק עד לקבלת החלטה על הגשת כת"א?
אני גם מציעה לבדוק האם התחדשה הבקשה לאחר הגשת כתה"א או שהתובענה הייצוגית מתקדמת.

Commented [DP8R7]: העניין בבדיקה- כרגע לא ככ משתמים פעולה איתנו. ננסה שוב מולם

18-19 בהחלטה בעניין זיצמן מיום 1.5.2018 (פורסם בנבו), האריך בית המשפט את עיכוב ההליכים בתובענה האזרחית פעם נוספת, עד למועד ההחלטה בשאלה האם יוגש כתב אישום נגד החשודים במסגרת תיק 2000. בית המשפט המחוזי ציין בהחלטה כי יתכן שיהיה מקום להאריך את עיכוב ההליכים אף לאחר הגשת כתב אישום, תוך הפנייה לפסק הדין בעניין י.ב.ב. הנ"ל.

Commented [AF9] ר' ההערה לעיל. נראה לי שצריך להשלים בשל החפיפה של הפרשות והעובדה שאנו מבקשים דווקא לעכב את ההליכים בשלב שלאחר הגשת כתב"א

19-20 נפנה גם להחלטת בית המשפט המחוזי מרכז בת"א 4585-02-19 נווה נ' שטייף ("נבו", 28.05.2019) שגם שם התקבלה בקשה לעיכוב ההליך האזרחי לאחר שנקבע כי יש לתת עדיפות לאינטרס הציבורי של אי פגיעה בחקירה הפלילית:

"האינטרס הציבורי שיסודו בחשש מפני פגיעה בחקירה פלילית או בהליך הפלילי יכול להוות הצדק לעיכוב ההליכים האזרחיים. דברים דומים נקבעו על ידי עמיתי, השופט י' קינר, בעניין עיכוב הליכים בבקשה לאישור תביעה ייצוגית כנגד ידיעות אחרונות בע"מ, שם הועדף האינטרס הציבורי של אי-פגיעה בחקירה הפלילית [ת"צ (מחוזי מר') 31297-01-17 נציג היועץ המשפטי לממשלה נ' זיצמן (פורסם בנבו, 09.10.2017)]."

20-21 באשר לחשיבות מניעת שיבוש מהלכי משפט – ראה גבראל הלוי תורת דיני העונשין כרך ד 305 (2010):

"שיבוש מהלכי המשפט עשוי להתקיים במגוון דרכים, הן במישור סדרי הדין, הן במישור הראייתי והן במישורים אחרים. שיבוש מהלכי המשפט או יצירת עיוות דין משבשים את ההליך המשפטי, פוגעים בסדרי המנהל הציבורי ומביאים לפגיעה באמון הציבור במערכת המשפטית ובהפעלתו של ההליך השיפוטי. הבטחת תקינותו של ההליך השיפוטי מחזקת את אמון הציבור בפעולות הרשות השופטת ורשויות אכיפת החוק."

ג. ההליך הפלילי: "פרשת 4000"

21-22 התובעת מלינה בתביעתה על פעולות שנקטו רשויות המדינה הנתבעות בנוגע לתובעת במסגרת חקירת פרשת 4000.

22-23 מר ניר חפץ (על דיווחיו נסמכות טענות רבות בתביעה) נחקר בפרשה כחשוד ובהמשך נחתם עמו הסכם עד מדינה.

23-24 על מנת להניח לפני בית המשפט את מלוא התמונה העובדתית הרלוונטית ולהבהיר את החפיפה בין ההליך כאן לבין פרשה זו, נתייחס כאן בקצרה להשתלשלות החקירה ב"פרשת 4000", ולסטטוס הנוכחי של ההליכים בה.

[24-25](#) בחודש יוני 2017 פתחה מחלקת החקירות, מודיעין ובקרת מסחר ברשות ניירות ערך בחקירה שהתמקדה בבחינת חשדות לביצוע עבירות לפי חוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 וחוק העונשין, התשל"ז-1977 על ידי גורמים בכירים בחברות בזק, יס וחלל תקשורת ועל ידי עובדי ציבור (להלן: "חקירת בזק").

מר ניר חפץ, מסר בפרשה זו עדות פתוחה.

[25-26](#) פעולות החקירה שבוצעו על ידי רשות ניירות ערך הולידו חשדות לביצוע עבירות על טוהר המידות שבהן היו מעורבים, על פי החשד, בין היתר, ראש ממשלת ישראל, מר בנימין נתניהו, מר ניר חפץ, וגורמים נוספים.

[26-27](#) ביום 18.2.2018 נפתחה חקירה גלויה משותפת של רשות ניירות ערך ומשטרת ישראל (להב 433), שזכתה לכינוי "פרשת 4000". במסגרת חקירה זו נעצרו מספר חשודים, וביניהם מר ניר חפץ, אשר נחקר בפרשה באזהרה ובהמשך נחתם עמו הסכם עד מדינה.

[27-28](#) בתמצית, "פרשה 4000" עוסקת בחשד לקיומם של יחסי שוחד בין ראש הממשלה לשאול אלוביץ' (להלן: "אלוביץ'") בעל השליטה בבזק ובאתר האינטרנט "וואלה". על פי החשד, בתקופה שבין חודש דצמבר 2012 לחודש ינואר 2017 (להלן: "התקופה הרלוונטית") העניק אלוביץ' לנתניהו מתת בדמות הטיית הסיקור שלו באתר "וואלה", שהיה אז בבעלותו של אלוביץ'. על פי החשד, כנגד מתת זו קיבל נתניהו, במסגרת תפקידו הציבוריים, החלטות שהיטיבו עם אלוביץ' ועם קבוצת "בזק", שהיתה, במועדים הרלוונטיים, בשליטתו.

[28-29](#) על פי כתב האישום אשר הוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים בתאריך 28.1.2020, מר ניר חפץ, ששימש כיועץ התקשורת של ראש הממשלה נתניהו ומשפחתו החל משנת 2014, היווה גורם מרכזי בהעברת דרישות הסיקור מנתניהו וסביבתו לאלוביץ' ולאילן ישועה, מנכ"ל "וואלה" (להלן: "ישועה"). בנוסף, על פי כתב האישום, תקופות אינטנסיביות בדרישות הסיקור של נתניהו וסביבתו מאלוביץ' ומ"וואלה" נרשמו סביב סיקורן של פרשות שונות שנקשרו בו וברעייתו, וביניהן פרשת מני נפתלי ופרשת המעונות. העדות שמסר מר חפץ ב"פרשת 4000" עוסקת, בין היתר, בסוגיות אלו.

[29-30](#) ממצאי החקירה והמלצות המשטרה הועברו לפרקליטות ביום 3.12.2018 וביום 28.2.2019 הודיע היועץ המשפטי לממשלה לראש הממשלה, לאלוביץ' ולאחרים כי הוא שוקל להעמידם לדין בפרשה זו בחשד לביצוע עבירות שוחד ועבירות נוספות, בכפוף לשימועים. הליך השימוע בעניינו של ראש הממשלה התקיים לפני היועץ המשפטי לממשלה, ד"ר אביחי מנדלבליט. הליכי השימוע של יתר החשודים בתיק התקיימו לפני פרקליטת מחוז ת"א (מיסוי וככלכלה), עורכת הדין ליאת בן ארי.

[30-31](#) כאמור, ביום 28.1.2020 הוגש כתב האישום בהליך הפלילי, במסגרתו נכללו שלוש הפרשות בתיקים 1000, 2000 ו-4000. ההקראה בהליך התקיימה ביום 24.5.2020.

- כתב האישום מיום 28.1.2020 מצ"ב כנספח א' לבקשה.

ד. מן הכלל אל הפרט

31-32. כאמור, הטענות בבסיס התביעה מצריכות שימוש בחומר החקירה, וקבלת מידע ואף עדויות מאת גורמי חקירה, עדי תביעה ועד המדינה בהליך הפלילי. זאת ועוד, כאמור לעיל, לא מן הנמנע שעדים נוספים הרלבנטים להליך זה יהיו עדי הגנה בהליך הפלילי.

Commented [AF10]: ראו הערה קודמת

32-33. כבר ייאמר, כי עיון בכתב התביעה ובכתב האישום מעלה כי חלק ניכר מהתשתית הנטענת בכתב התביעה מבוסס על עדויות של עדים שהם עדי תביעה במסגרת ההליך הפלילי.

33-34. להלן סקירה (לא ממצה) של עדים אלו:

א. **מר ניר חפץ** – עיון בכתב התביעה מעלה כי חלק הארי מהתשתית העובדתית הנטענת בו מבוססת על דיווחים של מר ניר חפץ והשתתפותו בפגישות ואירועים שונים הנטענים בתביעה:

כך למשל – נטען בכתב התביעה כי התובעת "שימשה ככלי בידי הנתבעת 2 לצורך תרגיל חקירה, על מנת להיתקל במסדרון במי שהיה באותו זמן אחד העצורים בתיק 4000, ולאחר מכן, בתאריך 5.3.18, חתם על הסכם עד מדינה, מר ניר חפץ". (סעי' 22 לכתב התביעה).

זאת ועוד, בהתאם לנטען בכתב התביעה, מר ניר חפץ נפגש, לבקשת התובעת, עם גורמים שונים במשטרה לצורך ביצוע בירורים שונים, העלאת דרישות שונות מאת התובעת, קבלת התחייבויות שונות, לרבות ביחס לתמליל עדותה של התובעת, העברת מסרים או דרישות מהמשטרה אל התובעת, ועוד (ר' למשל הנטען בסעיפים: 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 34, 36, 37, 42, 43, 44, 49, 50, 53, 54, 56, 59, 60, 61, 64 לכתב התביעה).

מר חפץ הוא עד תביעה מס' 191 בכתב האישום בהליך הפלילי ומשמש עד מדינה בהליך זה. ברי כי פנייה אל מר חפץ בנושאים הקשורים בעדותו בהליך הפלילי, ומקל וחומר - העדתו של מר חפץ במסגרת ההליך האזרחי טרם שמיעת הראיות בהליך הפלילי עלולה, ברמת ודאות גבוהה, לחבל בטוהר ההליך הפלילי.

יובהר עוד כי טענות התובעת בכתב התביעה הנוגעות לביצוע "תרגיל חקירה" לצורך גיוס עד המדינה, מר חפץ, הועלו כבר במסגרת טענות ההגנה של הנאשמים בהליך הפלילי עוד בשלב השימוע.

ב. **החוקרת טליה ריבין** – בכתב התביעה נטען כאילו החוקרת טליה ריבין גבתה מהתובעת הודעה באופן רשמי ופוגעני. עוד נטענו טענות שונות ביחס להתנהלותה של החוקרת במהלך החקירה ולאחריה (ר' למשל סעיפים: 23, 24 ו-25 לכתב התביעה).

החוקרת טליה ריבן היא עדת תביעה מס' 30 בכתב האישום ופנייה לקבלת גרסתה במסגרת ההליך האזרחי ובוודאי שהעדתה בהליך האזרחי טרם שמיעת עדותה בתיק הפלילי עלולה, ברמת ודאות גבוהה, לחבל בטוהר ההליך הפלילי.

ג. **תנ"צ אלי אסייג, סני"צ יורם נעמן ונצ"מ יואב תלם** – עוד נטען בכתב התביעה, כי קציני המשטרה הבכירים הנ"ל קיימו פגישות שונות עם מר ניר חפץ הנוגעות לתובעת (למשל, בסעיף 27 לכתב התביעה). בכלל זה נטען בתביעה כאילו תנ"צ אלי אסייג, ראש היאלי"כ, ביקש ממר חפץ לפנות אל התובעת ולומר לה כי עליה להתפטר מעבודתה (סעי' 43 לכתב התביעה). התובעת טוענת עוד כי סני"צ יורם נעמן מונה על ידי תנ"צ אסייג לעמוד בקשר עם מר חפץ בקשר להתפטרותה מהעבודה והודיע לתובעת באמצעות מר חפץ כאילו היא חייבת להתפטר מעבודתה (סעי' 44 לכתב התביעה).

תנ"צ אלי אסייג הוא עד תביעה מס' 13 בכתב האישום; סני"צ יורם נעמן הוא עד תביעה מס' 37 בכתב האישום ונצ"מ יואב תלם הוא עד תביעה מס' 35 בכתב האישום.

המדינה טוענת כי גם פנייה לקבלת גרסתם של עדי תביעה אלו במסגרת ההליך האזרחי ובוודאי שהעדתם בהליך האזרחי טרם שמיעת עדותם בתיק הפלילי עלולה, ברמת ודאות גבוהה, לחבל בטוהר ההליך הפלילי.

34-35 המדינה טוענת כי כבר לצורך בירור הטענות הרבות הנטענות בתביעה והגשת כתב הגנה מטעם המדינה נדרשים בירורים אל מול גורמי החקירה שהיו מעורבים בהליך הפלילי, בכלל זה לעדי תביעה בהליך הפלילי. הפרקליטות לא יכולה לקיים שיח עצמאי עם הגורמים הרלבנטיים שכן עצם השיח על הפרשה, עלול לשבש את ההליך הפלילי ולזהמו. כמו כן, גורמים אלה אינם יכולים למסור מסמכים לצורך גיבוש העמדה, שכן מסמכים רלוונטיים הינם חלק מחומר חקירה בהליך הפלילי.

כפועל יוצא מהאמור לעיל, וכל עוד לא נשמעו כלל הראיות בהליך הפלילי ולמצער ככל הראיות בפרשה 4000, אין באפשרות הפרקליטות המייצגת את המדינה, לערוך את הגנתה כראוי, שכן אין ביכולתה לקבל מידע ו/או התייחסות כלשהי באשר לעובדות העומדות בבסיס הפרשה.

35-36 בנוסף, ניהול ההליך האזרחי מעלה חשש ממשי כי התובעת עשויה לעשות שימוש בזכויותיה המוקנות לה על פי דין במסגרת ההליך האזרחי, על מנת לבקש מידע, תשובות בתצהיר לשאלון, מסמכים וברור עובדות (לרבות חקירות עדים) – באופן שיהם את ההליך הפלילי. חשש זה מצדיק לדעת המדינה את עיכוב ההליך.

Commented [AF11]: האם לא צריך להזכיר גם את הבדיקה שהיועץ הורה על עריכה בנוגע ללגיטימיות התרגיל – שגם אותו עלולה קבלת גרסאות ומסירת מידע לצורך גיבוש הגנה וניהול ההליך האזרחי לזהם? אני מבינה את הסיכון שהעלאת טיעון זה כורכת בחובה אך השאלה האם לא נכון לטעון זאת? בפרט בנסיבות בהן כפי שציינו בפתיח הבקשה מוגשת על דעת ובשם היועץ?

Commented [DP12R11]: מציעים להשאיר לתשובה לתגובה ככל שיעלה. העניין ככל הנראה הוקפא וממילא ישנה מורכבות. בנוסף הדבר יצריך תצהיר.

Commented [AF13]: האם לא היה נכון להוסיף "ביחס לפרשת 4000"

36-37 הפועל היוצא של הממשק בין ההליך הפלילי לתובענה דנו הוא, שהעדתם של עדי תביעה וביניהם עד המדינה בהליך הפלילי וחקירתם הנגדית בבית המשפט, עלולות להוביל, ובהסתברות גבוהה אכן יובילו, לכך שגורמי החקירה ועד המדינה יידרשו להתייחס לסוגיות מההליך הפלילי בחקירתם. בנוסף, קיים חשש ממשי שעדים מההליך הפלילי ייחשפו למידע, לחומרים ולעדויות של עדים אחרים מההליך הפלילי במסגרת התביעה דנו, דבר שיביא לזיהום ההליך הפלילי ושיבושו. מטעם זה, בין היתר, הוזהרו העדים בהליך הפלילי כמקובל, שלא לשוחח על נושאי החקירה עם איש.

Commented [AF14]: האם זו לא "הרמה להנחתה"? בהינתן תכנית המקור ששודרה לפני כשבועיים?

37-38 ניהולו התקין של ההליך הפלילי, ככל שיתקיים, מחייב, גם מטבע הדברים, כי גרסת העדים הגורמים המעורבים בפרשה, בכל נושא הקשור בה, תשמע לראשונה במסגרת ההליך הפלילי בטרם יעידו אותם על פני בית המשפט נכבד זה שבפניו מתנהל הליך זה. וזאת, בטרם גרסה זו תישמע בפני ערכאה משפטית אחרת. תפורסם ברבים ותגיע לאוזני מי שעשוי בשלב זה או אחר להיקרא גם כן למתן עדות.

Commented [DP15R14]: נבדוק עם הפרקליטות שאכן הדבר נעשה

Commented [AF16]: למה להוסיף הסתייגות זו? נראית לי מיותרת

Commented [AF17]: לאור צו איסור פרסום והדלתיים הסגורות זה ניסוח שיש להיזהר בו. ראו ניסוח אלטרנטיבי מוצע

38-39 כאשר יש חשש ממשי לשיבוש ההליך הפלילי, יש לנטות לכיוון עיכוב ההליך האזרחי על מנת שניתן יהיה לנהל את ההליך הפלילי בסביבה "סטריילית" ככל שניתן. זה המקרה בעניינינו – כפי שיובהר להלן.

39-40 נוכח רגישותו, חשיבותו ואופיו הציבורי של ההליך הפלילי, הן נוכח זהות הגורמים המעורבים, והן נוכח ההשלכה הציבורית של הנושאים הנדונים בו, ישנו אינטרס ציבורי משמעותי, אף ביתר שאת, לנהוג בזהירות יתירה על מנת למנוע כל חשש שלא להביא לשיבוש ההליך. כל אלו מהווים משקל נגד משמעותי לרצון הליטימי לקידום התובענה דנו, שעניינה תביעה לסעד כספי, ומביאים למסקנה כי לעת הזו, יש לעכב את בירור התובענה עד סיום שמיעת הראיות בהליך הפלילי ולמצער בפרשת 4000.

Commented [AF18]: מזכירה הערה קודמת

40-41 נדמה שאין מחלוקת על כך שהבכורה מבין ההליכים, האזרחי והפלילי, הכרוכים זה בזה בקשר בל ינתק, נתונה להליך הפלילי. היררכיה זו מוצדקת הן בשל התכליות הרחבות העומדות בבסיס ההליך הפלילי (ביחס לתכליות המצומצמות של ההליך האזרחי) והן בשל עצמת הסנקציות הצפויות לנאשם במידה ויורשע בפלילים. בכורה זו ראוי שתקבל משקל רב בקבלת החלטה בדבר עיכוב הליכים.

Commented [AF19]: הפסקה כמובן נכונה אבל לדעתי צריך לנסח אותה באופן שונה מכיוון שבשונה ממקרים אחרים – בעלי הדין בהליך האזרחי והפלילי אינם אותם בעלי דין – התובעת אינה נמנית על הנאשמים. ולכן אין כאן שני הליכים שנוגעים לאותו אדם ומביניהם יש להעדיף להקדים ולקיים את ההליך הפלילי. יש כאן שני הליכים שכרוכים אחד בשני באופן שלא ניתן לערוך את ההפרדה ביניהם ולאור העדיפות והחשיבות של הבירור הנקי של ההליך הפלילי עולה הצורך לעכב את בירורו של זה האזרחי.

41-42 יצוין עוד, כי בשורה של הליכים שבינם לבין ההליכים נשוא פרשת בזק ו"פרשת 4000" היתה חפיפה, הוגשו מטעם היועץ המשפטי לממשלה בקשות לעיכוב הליכים. בתי המשפט נעתרו לבקשות אלה, על מנת לאפשר את ניהולם התקין של הליכי האכיפה הפליליים ולמנוע שיבוש שלהם.

ראה הפירוט המצי"ב, מסומן נספח" ב":

- ת"צ 62263-06-17 טלמור נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ ואח' – החלטות מיום 10.12.2017; 2.5.2018; 16.1.2019; 11.4.2019.

- תנ"ג 28843-02-18 לייטקום (ישראל) בע"מ ואח' נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ – החלטות מיום 3.6.2018 ; 10.4.2019.
- תנ"ג 25839-07-17 סיני נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ ואח' – החלטות מיום 10.05.2018 ; 15.1.2019 ; 10.4.2019.
- ת"צ 50767-07-07 תורג'מן נ' חלל תקשורת בע"מ – החלטות מיום 14.5.2018 ; 16.1.2019.
- ת"צ 8533-03-18 סוקולובר ואח' נ' בזק החברה הישראלית לתקשורת בע"מ – החלטה מיום 28.1.2019.
- ת.צ. 11858-12-18 יותם כרמון נ' וואלה! תקשורת בע"מ – החלטה מיום 26.6.19.

[42-43](#) בנוסף, ניהולם של שני ההליכים במקביל, עשוי לגרום **אפשר** למצב בו תינתנה החלטות **סותרות של בית המשפט** על ידי שני בתי משפט הדנים בהליכים השונים, והנוגעים לאותה פרשה.

[43-44](#) המדינה עמדה לעיל על השיקולים והנסיבות המצדיקים, לעמדתה, את עיכוב בירור התובענה. לעמדתה, די באמור לעיל, כדי להצדיק קבלת בקשה זו.

בצד האמור, סבורה המדינה כי גם בחינת השלכות העיכוב על התובעת **אין בה כדי לשנות את התוצאה** המצדיקה עיכוב ההליכים כמבוקש. לעמדת המדינה, לא צפוי להיגרם נזק משמעותי או בלתי הפיך לתובעת כתוצאה מעיכוב ההליך, שהרי עסקין בתביעה שעל פי הנטען, מתייחסת לאירועים שאירעו בעבר, ושהסעד הנתבע בה הינו סעד כספי לפיצוי בגין המעשים אשר בוצעו לכאורה על ידי גורמים ברשויות המדינה.

[44-45](#) ודוק: בתקנה 152 לתקנות נקבע כי רק אם החל בית המשפט לשמוע ראיות בהליך האזרחי, כי אז נדרשים טעמים מיוחדים שיירשמו, על מנת להפסיק את שמיעתו ולעכבו. משמעות הדבר הינה כי כל עוד לא החלה שמיעת הראיות בהליך האזרחי, קל וחומר, במצב דברים בו ההליך מצוי בתחילתו, כבענייננו, הרי, שהנטל הנדרש לשם עיכוב ההליך האזרחי קל הרבה יותר. לעמדת המדינה, הטעמים המפורטים בבקשה זו לעיכוב התובענה, מהווים, כשלעצמם, טעמים מיוחדים, אשר די היה בהם כדי לעכב את הדיון בתובענה, גם לו הוחל בשמיעת ראיות. מקל וחומר שדי בהם לעיכוב בירור התובענה המצויה בראשיתה.

[45-46](#) בנסיבות אלו מבקשת המדינה לעכב ההליכים בהליך דנן עד לתום שמיעת הראיות בהליך הפלילי.

Commented [AF20]: זה אמירה בעייתית היא כללית ועמומה. או שניתן דוגמא לכך או שנוותר עליה

Commented [DP21R20]: ראי נוסח מתוקן. בנוסח המקורי הופיע בבקשות העיכוב השונות. נראה כי מדובר ברמיזה לכך שבית המשפט לא רוצה למצוא עצמו במצב מביך בו השופטים יתנו החלטות סותרות בענין המעצר מהימנות וכו. נראה לנו כי בנסיבות מתן דוגמא הינו מסוכן...

ה. סיכום

[46-47](#) במקרה דנן עסקינן בתיק בעל חשיבות ורגישות רבה, המתנהל בין היתר נגד ראש ממשלה מכהן, ונדון בימים אלה בפני הרכב בבית המשפט המחוזי בירושלים. די בכך על מנת לעמוד על חשיבותו של ההליך הפלילי, גם מבחינה ציבורית, ועל חשיבות השמירה על טוהר ההליך הפלילי, ללא שיבושו במסגרת הליך אזרחי.

[47-48](#) לאור האמור לעיל ובאיזון הנדרש בין האינטרס הציבורי בשמירה על תקינות ההליך הפלילי ומניעת זיהומו אל מול זכותה של התובעת ל**בירור ההליך המשפטי בו נקטה על אתר ניקוט בהליך משפטי אזרחי כעת**, האינטרס הציבורי גובר, בפרט כאשר עסקינן בסופו של יום בתביעה לסעד כספי וכאשר העיכוב אינו עשוי לגרום לנזק משמעותי או בלתי הפיך לתובעת.

[48-49](#) בנסיבות אלה, ומשהמסד העובדתי בעניינים הנטענים בתביעה דנן נשען על חומרי חקירה, עדי תביעה ועד המדינה בהליך הפלילי, מבוקש כי בית המשפט הנכבד יעשה שימוש בסמכותו ויורה על עיכוב הדיון בתובענה עד לסיום הליך שמיעת הראיות בהליך הפלילי. המדינה תגיש בתום שמיעת הראיות בהליך הפלילי הודעת עדכון לבית המשפט הנכבד **ואז תערך בחינה מחודשת של הצורך בהמשך עיכוב ההליכים**.

Commented [AF22]: אי אפשר לדעתי לציין משפט כזה בסיום. בפתח הדברים אנו מציגים בקשה פסקנית ולכאורה סופית. או שנשנה את הפתיח או שנוותר על התוספת הזו בסיום